

Stichting SBO De Vlieger

Jaarverslag 2018

Telefoon: 071-5174664
Website: www.sbodevlieger.nl
E-mail: info@sbodevlieger.nl

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019

astrium
onderwijsaccountants b.v.

INHOUDSOPGAVE

A	Bestuursverslag	
	Verslag van het bestuur	02
	Verslag 2018 van de Raad van Toezicht	08
	Personeel	13
	Huisvesting	14
	Privacy en AVG	15
	Samenwerkingsverband	15
	Treasury	15
	Werkdrukvermindering	15
	Financiën	16
	Continuïteitsparagraaf	18
	Meerjarenbegroting	20
	Overige rapportages	23
B	Jaarrekening	
	Balans na resultaatbestemming per 31 december 2018	24
	Staat van baten en lasten 2018	26
	Kasstroomoverzicht over 2018	27
	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	28
	Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2018	35
	Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW	39
	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	40
	Toelichting op de staat van baten en lasten 2018	41
	(Voorstel) bestemming van het resultaat	45
	Gebeurtenissen na balansdatum	46
	Overzicht verbonden partijen	47
	WNT-verantwoording 2018	48
C	Overige gegevens	
	Gegevens over de rechtspersoon	50
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	51

Bijlagen

Exploitatieoverzicht

Verslag van het bestuur

De stichting SBO de Vlieger bestaat uit één sbo school, die bestuurd wordt door een directeur- bestuurder. De stichting is opgericht op 1 augustus 2015 en heeft nauwe banden met het Samenwerkingsverband PPO regio Leiden. Samen met de scholen voor het speciaal onderwijs en de basisscholen in het samenwerkingsverband wordt gezorgd voor een dekkend netwerk voor alle leerlingen.

De school biedt een les plek voor leerlingen met een toelaatbaarheidsverklaring (TLV). Naast het bieden van een les plek heeft de SBO de Vlieger een expertise functie, die de basisscholen assisteert in het aanbieden van passende ondersteuning en die de basisscholen sterker maakt in het bieden ervan.

In 2018 betrof dit 4,5 fte gericht op expertise rondom gedragsklassen, logopedie en speltherapie voor leerlingen van het basisonderwijs. Daarnaast is een observatiegroep voor het jonge kind in risico situaties op de Vlieger met de bedoeling de leerling de juiste passende plek te bieden en terugkeer op de basisschool te bevorderen. Door expertise te delen wordt de deskundigheid van de basisscholen verstrekt.

In 2018 heeft het team van SBO de Vlieger zich weer met volle overtuiging ingezet voor de leerlingen die aangewezen zijn op onze voorziening. Dat blijkt ook uit de waarderende woorden omschreven in het laatste inspectierapport.

Met deze jaarverantwoording leg ik, als directeur-bestuurder van de Stichting SBO de Vlieger verantwoording af aan de Raad van Toezicht, de Medezeggenschapraad, het team en het ministerie van OCW en andere belanghebbenden. Het jaarverslag wordt gepubliceerd op de website van de stichting.

Leiden, juni 2019
Talea van der Wal
Directeur-bestuurder



Missie en doelstelling

Op onze voorziening willen we vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid met elkaar en de omgeving verbonden blijven. Onze kinderen groeien op in een maatschappij waarin een beroep gedaan wordt op het aangaan van verantwoordelijkheid, op het nemen van initiatief en het aannemen van de uitdaging om zelf keuzes te maken. We stimuleren de vaardigheid om problemen en uitdagingen op een creatieve manier op te pakken en op te lossen. Dat kan alleen maar, als we zorgen voor een omgeving die de ontwikkeling en een onderzoekende houding bevordert.

Die de ruimte geeft aan elkaar, zodat talenten zich ontplooien en tot groei kunnen komen, waar binnen een dialoog op gang komt, zodat ondernemerschap en innovatie ontstaat.

Vanuit het uitdragen van deze gezamenlijke waarden brengen we groei tot stand, zowel voor de leerlingen als voor het personeel van de Vlieger.

Onze slogan
"Groeien in kracht"

Onze kernwaarden

- Verbinding
- Uitdaging
- Ontwikkeling
- Ondernemend

Missie en kernwaarden zijn het uitgangspunt van ons handelen en alle activiteiten worden hieraan getoetst. Om het levend te houden bij het team worden ze regelmatig besproken tijdens studiedagen en vergaderingen en zijn ze terug te vinden in het gedrag van ons personeel en onze kinderen.

Terugblik op het afgelopen jaar:

In 2018 hebben we diverse onderwijsinhoudelijke zaken opgepakt en nog verbeterd. Vanuit het cyclisch werken zijn een groot aantal ontwikkelingen verder opgepakt. Per schooljaar worden de jaarplannen geëvalueerd bijgesteld en vastgesteld in de Medezeggenschapsraad. De jaarplannen hebben een duidelijke relatie met het schoolplan 2015 – 2019. Deze schoolplan periode loopt ten einde en de voorbereidingen zijn begonnen om de nieuwe koers uit te zetten voor de komende jaren. Hierbij worden de teamleden en de medezeggenschapsraad betrokken.

Vanuit evaluaties zijn aanpassingen gedaan aan het onderwijsconcept. In 2018 is er een specifiek groep gestart binnen de lesplan. Een schakelgroep tussen de drie stromen (Regenboog, Oranje en Blauw) waarbij de opdracht is om nog zorgvuldiger de leerlingen op de juiste passende onderwijsplek te brengen, zoveel mogelijk binnen de Vlieger.

Vanuit de ondersteuningsfunctie is een aanbod ontwikkeld gericht op leerlingen in het basisonderwijs, die een laag leerrendement hebben. Dit in samenwerking met de basisscholen en het samenwerkingsverband.



De bedoeling van deze zogenaamde perspectief klas is om de leerlingen te behouden voor het basisonderwijs en ze vaardiger te maken op andere ontwikkelingsgebieden, hetgeen de competentie van de leerlingen vergroot. Ook hier wordt gewerkt in de driehoek ouder, kind en school. Jeugdzorg ondersteunt de betreffende ouders en organiseert bijeenkomsten.

Investing in goed personeelsbeleid is ook in 2018 een speerpunt geweest. We zijn ons erg bewust van de arbeidsmarkt en wat dit van ons vraagt. Begeleiding van pas aangesteld personeel heeft de aandacht van het management team. Er is een duidelijke structuur, een goed begeleidingsplan, dat nauwgezet wordt uitgevoerd. Er zijn routine boekjes per stroom ontwikkeld om de doorgaande lijn in de school vast te houden en om helderheid te bieden over de werkwijze en routines.

Het ondersteuningsplan en het veiligheidsplan is volgens de wettelijke eisen aangepast. De visie omtrent het kleuteronderwijs is vastgelegd en er is sprake van betere onderlinge afstemming. Tevens is een ander leerlingvolgsysteem en methodiek ingevoerd bij de jongste groep.

Naar aanleiding van evaluaties en observaties op andere scholen is gekozen voor een andere achterwachtssystematiek. Hoe om te gaan met moeilijk verstaanbaar gedrag blijft voor de school en het personeel een uitdaging. Hier is de kinderraad ook bij betrokken geweest en haar mening is meegenomen in de afweging.

De vergaderstructuur is aangepast, zodat er meer ruimte is voor onderling overleg en verdieping op het vakmanschap. Klassenbezoeken gericht op didactisch en pedagogisch vakmanschap zijn gestart en de resultaten zijn besproken op individueel en groepsniveau.

In november is een promotiefilmpje gemaakt met als uitgangspunt de leerlingen van onze school. In dit filmpje vertellen ze wat de school voor ze doet en hoe ze de school ervaren. Het filmpje geeft een mooi beeld en het personeel een trots en blij gevoel. (www.sbodevlieger.nl) Een prachtige plek om te werken!

In het schooljaar 2018-2019 gaan we verder een aantal thema's:

- het begeleiden van nieuwe leden middels het begeleidingsplan en het organiseren van themabijeenkomsten
- het schoolplan 2019-2023
- het verder uitvoeren en het actueel houden van de beleidsplannen, zoals het veiligheidsplan, de achterwacht systematiek, het ondersteuningsplan en het schoolondersteuningsprofiel
- het verder ontwikkelen van de routine boekjes voor de stromen.
- Het eigenaarschap van de leerlingen vergroten middels digitale portfolio's

Om voor een goede balans op de werkvloer te zorgen in de werkbelasting, maken we keuzes in de thema's die we centraal stellen. Gezien het ambitieniveau van de school is dat geen gemakkelijke opdracht. We blijven we ons zelf hoge doelen stellen en het vraagt het van het management team een oplettende houding en gedrag. Werkvreugde en plezier kan niet ten onder gaan aan werkdruk en werkbelasting.

Inspectiebezoek

De stichting heeft de inspectie ontvangen in september en oktober. Het onderzoek is uitgevoerd op twee niveaus; op bestuurs- en op schoolniveau.

Op bestuursniveau zijn de volgende standaarden onderzocht:

Kwaliteitszorg en ambitie

- Kwaliteitszorg: waardering goed
- Kwaliteitscultuur: waardering goed
- Verantwoording en dialoog: waardering goed

Financieel beheer

- Continuïteit: waardering voldoende
- Rechtmatigheid: waardering voldoende

Op schoolniveau zijn de volgende standaarden onderzocht en beoordeeld

Onderwijsproces

- Samenwerking: waardering goed
- Veiligheid: waardering voldoende

Het volledig inspectierapport staat op de website van de stichting. (www.sbodevlieger.nl)

Verslag Medezeggenschap

De medezeggenschapsraad bestaat uit 4 ouders en 4 personeelsleden. In januari ontstond een vacature binnen de oudergeleding. Deze is ingevuld. De raad is 6 maal bijeengekomen en heeft tijdens de vergaderingen altijd een vooroverleg. Na een half uur schuift de directeur-bestuurder aan. De lerarengleding komt in de week vooraf aan de vergadering bijeen voor vooroverleg. Er is een jaarschema waarin per maand aangegeven wordt welke onderwerp op de agenda komt.

De MR heeft instemming verleend in de volgende plannen: de jaarrekening, de meerjarenbegroting, het ICT-beleidsplan, de schoolgids, het jaarplan, het jaarverslag, het taakbeleid, de nota vervangings- en verzuimbeleid, het formatieplan en het MR jaarverslag. En heeft kennisgenomen van het jaarverslag van de externe vertrouwenspersonen. Er is meerdere malen gesproken over de stand van zaken rondom de AVG wet. Instemming is verleend aan het IPB (informatie beveiligings-privacy beleid), waarvan het privacy reglement een onderdeel is.

Er is meerdere malen gesproken over de samenwerking met het samenwerkingsverband en met de scholen en besturen van het speciaal onderwijs. De afgevaardigde van de Vlieger in de OPR (ondersteuningsplanraad van het samenwerkingsverband) is te gast geweest op een vergadering van de MR en er zijn meningen en opvattingen gedeeld met elkaar.

In de MR is ook gesproken over de financiële bijdrage die ontvangen wordt vanuit het schoolbudget. Na intern beraad is afgesproken dat de rekening op naam van de MR wordt

opgeheven in 2019 en dat er vanaf 2019 gewerkt wordt met een begroting. Het gespaarde geld wordt teruggestort naar de schoolrekening en zal ten goede komen aan de verdere ontwikkeling/ investering van het schoolplein.

De rapportage van de RIE (risico, inventarisatie en evaluatie) is besproken met de MR en conclusie worden gedeeld in 2018, nadat het met het gehele team is besproken. Werkdruk en werkbelasting is een regelmatig gespreksonderwerp geweest met de personeelsgeleding en met de gehele MR. De MR heeft ingestemd met de besteding van de werkdruk gelden aan enerzijds scholing omtrent "moeilijk verstaanbaar gedrag van leerlingen" en anderzijds door het benoemen van extra onderwijsassistenten. De voorgenomen scholing wordt uitgevoerd in het schooljaar 2018-2019.

De MR is ook geïnformeerd over de onderwijsinhoudelijke zaken en vast op de agenda is ruimte voor gespreksonderwerpen vanuit de ouders. Het inspectie bezoek en rapport is besproken en de oudergeleding van de MR heeft deelgenomen aan het interview met de inspecteurs.

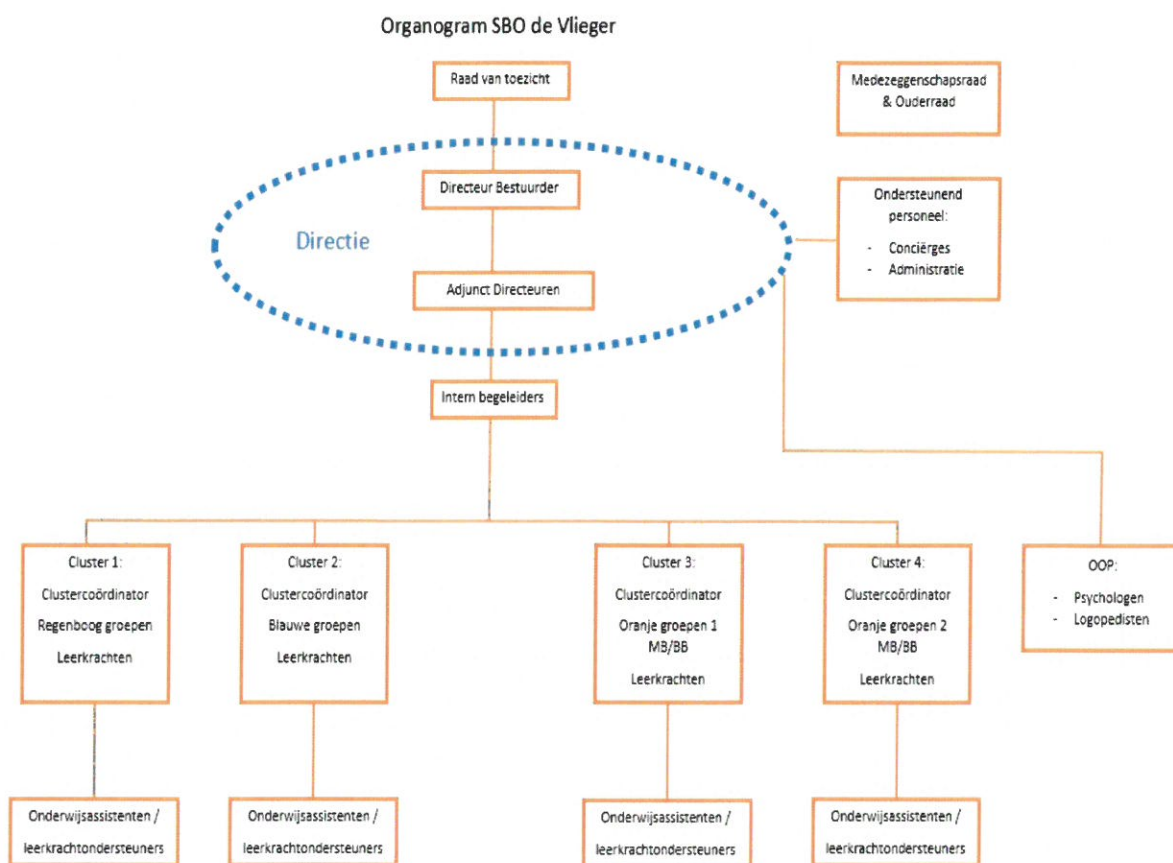
De MR is vroegtijdig op de hoogte gesteld van de bereidheid van het team om mee te doen aan de landelijke staking in september 2018.

Organisatiestructuur

De stichting SBO de Vlieger wordt geleid door een directeur-bestuurder. Zij vertegenwoordigt de belangen van de stichting in de algemene ledenvergadering van PPO regio Leiden en onderhoudt contacten met de besturen van het basisonderwijs en met de bestuurders van het speciaal onderwijs.

De les plek wordt aangestuurd door het managementteam bestaande uit de directeur bestuurder en twee adjunct-directeuren.

Binnen het MT is sprake van een duidelijke taakverdeling.



Op de les plek wordt gewerkt in clusters. Iedere cluster omvat een aantal groepen en wordt aangestuurd door een cluster coördinator. De directeur-bestuurder wordt uitgenodigd bij de vergaderingen van de Medezeggenschapsraad.

Code goed bestuur

Binnen de organisatie wordt de code goed bestuur gehanteerd van de PO-raad.

Klachtenregeling

Voor klachten van ouders en het personeel is de stichting aangesloten bij de Geschillencommissie Bijzonder Onderwijs. Er zijn in 2018 geen klachten ingediend.

Internationalisering

SBO de Vlieger heeft geen beleid met betrekking tot internationalisering. Ook voor komend jaar staat het niet op het programma.

Horizontale dialoog en samenwerking

Het inrichten van de horizontale dialoog is een van de kernthema's bij goed bestuur in het onderwijs. Onder horizontale dialoog verstaan we de manier waarop de organisatie contact onderhoudt met de externe partners.

Dialoog met ouders

De dialoog met ouders vindt plaats via de medezeggenschapsraad. Via dit orgaan hebben de ouders invloed op het beleid. Op school vindt de horizontale dialoog daarnaast plaats door middel van nieuwsbrieven, ouderavonden, informatieavonden en inzet van social media.

Onderwijsprestaties

Jaarlijks worden de onderwijsresultaten doorgegeven aan de inspectie van het onderwijs. De uitstroom gegevens staan vermeld in de schoolgids. De verantwoording van de onderwijskwaliteit wordt vormgegeven in de jaarbundel van de school. Deze wordt besproken in de MR en ligt ter instemming. De opbrengsten worden jaarlijks in beeld gebracht door de intern begeleiders en gepresenteerd en besproken in het team. Vanuit deze analyse komen aandachtspunten en wordt het schoolbeleid aangepast.

Verslag 2018 van de Raad van Toezicht

2018 was een jaar van een paar grote veranderingen binnen de Raad van Toezicht (verder te noemen 'de Raad' of 'RvT'). Wegens het verlopen van de termijnen is bij aanvang van het jaar afscheid genomen van de voorzitter, Pieter-Jan van Delden. Aan het eind van het schooljaar 2017-2018 is afscheid genomen van twee prominente leden, Sija Lanser en Ton van Nuland. Het SBO in Leiden is hen zeer veel dank verschuldigd en mede dankzij hen staat er een bloeiende school die een cruciale rol speelt in het goed functioneren van Passend Onderwijs in Leiden en omgeving.

De drie vertrekkende leden zijn opgevolgd door twee nieuwe leden, passend binnen de statutair voorgeschreven omvang. De vacature lid RvT is per 1-1-2018 ingevuld door Willem van Moort, die in het Leidse een groot netwerk heeft. De vacature van voorzitter is ingevuld door ondergetekende, die het Leidse goed kent vanuit zijn functies als voorzitter CvB van de Leo Kanner Onderwijsgroep (tot 2015) en het directeurschap van Wellant-VMBO (van 2018 tot 2011), waar destijds veel leerlingen vanuit het SBO naartoe gingen.

De bemensing van de Raad van Toezicht is daarmee als volgt:

<p>Bart Bruijns (voorzitter) 1957</p> <ul style="list-style-type: none"> Eerste termijn vanaf 1-1-2018 Remuneratie (de leden wisselen jaarlijks) 	<p>(Neven)functies:</p> <ul style="list-style-type: none"> Adviseur onderwijsvraagstukken Lid RvT Gooise Scholenfederatie (bezoldigd) Lid bestuur Stichting Cantarcolor (onbezoldigd) 	<p>Vergoeding € 1.500 (excl. BTW)</p>
<p>Mieke Hogervorst (lid) 1965</p> <ul style="list-style-type: none"> Eerste termijn vanaf 1-11-2015 	<p>(Neven)functies:</p> <ul style="list-style-type: none"> Programmamanager Gemeente Leiden Voorzitter Stichting Leiden Oogst (onbezoldigd) 	<p>Vergoeding € 1.500 (maakt hier geen gebruik van)</p>
<p>Thecla Kamphuis (lid) 1959</p> <ul style="list-style-type: none"> Eerste termijn vanaf 1-11-2015 (voordrachtzetel MR) 	<p>(Neven)functies:</p> <ul style="list-style-type: none"> Beleidsambtenaar Ministerie Justitie en Veiligheid Penningmeester stichting Reünisten Quintus (onbezoldigd) Lid programmacommissie Singelpark Leiden (onbezoldigd) 	<p>Vergoeding € 1.500</p>
<p>Ron Wassing (lid) 1961</p> <ul style="list-style-type: none"> Eerste termijn vanaf 1-11-2015 Auditcie 	<p>(Neven)functies:</p> <ul style="list-style-type: none"> Partner-directeur bij Zirkzee Audit BV te Oegstgeest 	<p>Vergoeding € 1.500</p>
<p>Willem van Moort (lid) 1955</p> <ul style="list-style-type: none"> Eerste termijn vanaf 1-1-2018 Auditcie 	<p>(Neven)functies:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bestuurder BplusC Lid DB EMC (European Music Council (onbezoldigd) Voorzitter VVG 'het Gebouw' Leiden (onbezoldigd) 	<p>Vergoeding € 1.500</p>
<p>Sija Lanser (lid) 1955</p> <ul style="list-style-type: none"> Termijn Vanaf 1-08-2015 t/m 31-07-2018 	<p>(Neven) functies:</p> <ul style="list-style-type: none"> geen 	<p>Vergoeding € 1.500</p>
<p>Ton van Nuland (lid) 1954</p> <ul style="list-style-type: none"> Termijn Vanaf 1-08-2015 t/m 31-07-2018 	<p>(Neven) functies:</p> <ul style="list-style-type: none"> geen 	<p>Vergoeding € 1.500</p>

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019

Toezicht filosofie, toetsingskader en kalender.

De Raad houdt – als vertegenwoordigers van de samenleving – toezicht op de Stichting en het optreden van de directeur-bestuurder. De Raad functioneert als een two-tier board waarbij de Raad de volgende rollen vervult: *werkgever* (van de directeur-bestuurder), *toezichthouder* en *klankbord*. Het goed functioneren van de Raad in deze drie rollen is een zaak van zorgvuldige afstemming en zoeken naar de juiste balans. Deze heeft in 2018 goed gefunctioneerd en tevens is vastgesteld om dit in 2019 te borgen met een stuk dat expliciet gaat over de toezicht filosofie.

De Raad werkt met een toetsingskader en bijbehorende agenda. Dit kader en agenda is in 2018 bijgesteld en te vinden op de website van de stichting

<https://www.sbodevlieger.nl/p/raad-van-toezicht>

De Raad vergadert in de regel vijf keer per jaar in aanwezigheid van de directeur-bestuurder en ongeveer 10 dagen voor de vergadering vindt uitgebreid overleg plaats tussen de directeur-bestuurder en de voorzitter van de Raad. Tijdens die gesprekken is – naast het agendaoverleg – ruimte voor de klankbord- en (zo nodig) de werkgeversrol.

Functioneren van de Raad van Toezicht in de drie rollen.

Werkgeversrol: De Raad werkt bewust niet met een vaste remuneratiecommissie, omdat er uitgegaan wordt van een actieve gedeelde verantwoordelijkheid. De voorzitter leidt de remuneratie en de leden rouleren jaarlijks en voeren – samen met de voorzitter - het functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder. Op 16 juli 2018 is een functioneringsgesprek gevoerd; daarvan is verslag gemaakt, dat geaccordeerd is door alle betrokkenen. De samenvatting van de inhoud is besproken in de vergadering van september. In 2018 is geen gebruik gemaakt van de 360 graden feedback; dat zal in 2019 wel gebeuren. De term ‘functioneringsgesprek’ is overigens niet geheel correct omdat er ook een beoordelingsaspect in zit, namelijk het toekennen van de jaarlijkse periodiek aan de directeur-bestuurder.

Toezichtsrol: De Raad heeft vijf formele vergaderingen gevoerd, verspreid door het jaar heen. Daarnaast is de raad een keer informeel bij elkaar geweest en hebben de twee nieuw aangetreden personen een werkbezoek gebracht aan de school. Zij waren onder de indruk van de wijze waarop de leerlingen zelfbewust en trots vertelden over alles wat ze op school leerden, waardoor hun eigenwaarde gegroeid is. Het adagium van de school ‘groeien in kracht’ was letterlijk voelbaar.

In de vergaderingen zijn de onderwerpen, zoals vernoemd in het toetsingskader, aan de orde gekomen. Van elke vergadering is (door een externe notulist) verslag gemaakt dat de volgende vergadering (evt. met wijzigingen) is vastgesteld.

De Raad wordt daarnaast in elke vergadering schriftelijk en mondeling geïnformeerd met een managementrapportage, waarin financiële-, personeels- en strategische zaken uitvoerig aan de orde komen. Ook het verslag van de externe vertrouwenspersoon is besproken en gaf geen aanleiding tot nadere vragen.

De Raad heeft de jaarrekening en jaarverslag 2017 - na consultering van de externe accountant - goedgekeurd alsmede de begroting 2018. De Raad had in 2018 geen aparte auditcommissie, maar het lid met de meeste financiële achtergrond heeft die rol vervuld.

Behorende bij onze Verklaring d.d.

19 JUN 2019

astrium
onderwijsaccountants b.v.

In de regelmatige gesprekken heeft hij mede toegezien op de rechtmatigheid en doelmatigheid van de middelen en daarover de Raad geadviseerd. Besloten is om vanaf 2019 met een auditcommissie te gaan werken. Naast Ron Wassing zal Willem van Moort zitting nemen in deze commissie. In 2018 is een reglement voor deze cie opgesteld. De voorzitter van de Raad heeft in het najaar 2018 een gesprek gevoerd met de nieuwe voorzitter van de MR, omdat de wisseling van de wacht aan het begin van het nieuwe schooljaar heeft plaatsgevonden. Om agenda-technische redenen was het helaas niet mogelijk om het gesprek met de hele MR in 2018 te laten plaatsvinden; dat heeft inmiddels begin januari plaatsgevonden.

De Raad heeft in de vergadering van september een uitvoerig gesprek gevoerd met de directeur van PPO-leiden. Daarin werd duidelijk dat de school – vanuit het perspectief van Passend Onderwijs – een cruciale rol vervult, zowel als lesplaats als ‘expertisecentrum’ (vanuit de 2% regeling). De verwijzing vanuit PO-Leiden naar het SBO zit onder het landelijk gemiddelde en ook is het SBO na de fusie van een aantal jaren geleden kleiner geworden dan voorheen. Er kan gesteld worden dat alle leerlingen die naar het SBO verwezen worden, daar ook thuishoren. Aandachtspunten zijn de ‘groei’ van het aantal leerlingen (de school zit feitelijk jaarlijks vol en er komen regelmatig tussentijdse vragen om plaatsing) en de vorm van de ‘expertise-afdeling’ op langere termijn.

De Raad heeft met zeer veel genoegen kennis genomen van het verslag van het uitgebreide inspectiebezoek in het najaar. De school is op bijna alle aspecten als ‘goed’ beoordeeld en dat komt volledig overeen met het beeld dan de raad van de school heeft. We hebben dan ook kunnen vaststellen dat de informatievoorziening van voldoende kwaliteit is. De inspectie heeft ook met twee leden van de Raad gesproken en dit gesprek is verwerkt in het inspectierapport. <https://www.sbodevlieger.nl/p/inspectierapport>

Klankbordrol: De Raad heeft regelmatig zijn klankbordrol gebruikt. Om rolverwarring met de toezichtrol te voorkomen is dit telkenmale expliciet benoemd tijdens de besprekingen. Zo zijn b.v. ook de resultaten van quickscan werkbeleving personeel gedeeld met de Raad. Op personeelsgebied waren ontwikkelingen; veel nieuwe personeelsleden die goed begeleid moesten worden en veel gelijkvormig persoonlijk leed bij personeelsleden. Ook is een MT-lid langdurig (niet werk gerelateerd) uitgevallen. De vacature is – mede op advies van de Raad - door een interim-functionaris opgevangen. Deze situatie loopt in 2019 nog in kleinere omvang door.

Een ander belangrijk aspect is het overschot op de realisatie van de begroting en de daarmee gepaard gaande omvang en groei van de reserves. Op advies van de Raad heeft de directeur-bestuurder besloten een risicoanalyse te laten opstellen door een externe partij. Doel is om vast te stellen welke omvang van de reserves doelmatig is en een plan te maken voor een doelmatige besteding van het eventuele surplus vanuit het uitgangspunt dat de rijksmiddelen zowel ten goede dienen te komen aan het onderwijs als aan de continuïteit van dat onderwijs.

Een strategisch punt dat meerdere malen is besproken is de bestuurlijke toekomst op langere termijn. De school draait goed (zowel kwalitatief als kwantitatief); wordt goed geleid en is een ‘eenpitter’. Dat heeft voordelen en nadelen. Op dit moment lijken de voordelen op te wegen tegen de nadelen.

Toch is het goed om de bestuurlijke ontwikkelingen in de gaten te houden en daarover voert de raad een paar keer per jaar adviserende gesprekken met de directeur-bestuurder.

Zelfevaluatie en scholing

In 2018 is een zelfevaluatie gedaan aan de hand van een scan, die door alle leden onafhankelijk van elkaar is ingevuld. Dat heeft geleid tot een soort van 'agenda' met drie soorten punten:

- *Uitzoekvragen*; b.v. rond de beloning van de directeur-bestuurder. Dat uitzoeken is inmiddels extern gebeurd en vastgesteld is dat alles volgens de regels verlopen is.
- *Regelingen*; b.v. het gebruik maken van een 360graden feedback bij de voorbereiding van het jaarlijkse functioneringsgesprek.
- *Besprekingen*; b.v. 'doen we de goede dingen goed'. Besloten is om in mei 2019 met een onafhankelijk begeleider hierover met elkaar in gesprek te gaan. Dit zal plaatsvinden in aanwezigheid van de directeur-bestuurder.

De school is in 2018 lid geworden van de VTOI-NVTK en de leden van de raad konden op eigen initiatief gebruik maken van het nascholingsaanbod. De voorzitter en een van de leden zijn op de jaarlijkse bijeenkomst geweest. De voorzitter (uit hoofde van zijn lidmaatschap van een andere RvT) heeft gebruik gemaakt van de bijscholingen 'waarde-gedreven toezicht' (eind 2017) en 'toezicht op onderwijskwaliteit' (in 2018). Helaas bestaat er nog geen nascholing op het gebied van 'toezien op de doelmatigheid'. Doelmatigheid wordt naar het oordeel van de Raad nog teveel benaderd en vanuit een financieel perspectief. Al met al was 2018 een jaar waar de Raad met tevredenheid op terug kan kijken.

Bart Bruyns, voorzitter

Personeel

Personeelsbeleid

Het personeelsbeleid richt zich op verdere ontwikkeling van het personeel. Dit is een wederkerend gespreksonderwerp tijdens de functioneringsgesprekken.

Bij aanvang en gedurende van het schooljaar 2018 hebben er veel personeelwisselingen plaatsgevonden.

Eenzijds door natuurlijk verloop, anderzijds doordat collega's een andere baan elders kregen aangeboden. Het vinden van vervangend personeel was niet gemakkelijk, maar uiteindelijk is het gelukt. Het vraagt een voortdurende oplettende houding van het management en anticiperen op mogelijke ontwikkelingen. Hetgeen soms leidt tot een boven-formatieve aanstelling, die bekostigd kan worden vanuit de extra middelen bestemd voor vervanging personeel.

Het hoge ziekteverzuim en een aantal bevallingsverloven heeft ervoor gezorgd, dat er veel geschoven is met leerkrachten om de groepen bezet te houden. Dit vraagt veel flexibiliteit van het personeel.

Het begeleidingsprotocol is uitgevoerd en dat heeft de prioriteit van het management. Er zijn in totaal 10 nieuwe collega's gestart aan het begin en gedurende het schooljaar.

Vanuit het vorig schooljaar worden 6 leerkrachten nog begeleid in een vervolgtraject. Er zijn in totaal 16 collega's in een intensief begeleidingstraject, waarvan 11 leerkrachten en 5 onderwijs ondersteunende personeelsleden.

Binnen de organisatie zijn twee zij instromers aangesteld met een pedagogische achtergrond. Beiden trajecten verlopen naar wens en beiden zijn inmiddels volwaardige personeelsleden.

Er zijn themabijeenkomsten georganiseerd voor de startende leerkrachten. Deze themabijeenkomsten staan vermeld in de jaarkalender.

Intervisiebijeenkomsten worden georganiseerd door een leerkracht en geeft collega's de gelegenheid om met elkaar in gesprek te gaan over specifieke vragen.

Werkbeleving- en belasting is aandachtspunt van de directie en binnen het taakbeleid hopen we dit zo goed mogelijk te hanteren. De besteding van de werkdruk middelen zijn besproken in het team in relatie met de uitkomsten van de RIE. De middelen zijn besteed aan scholing: "hoe om te gaan met moeilijk verstaanbaar gedrag" en aan extra handen in de klas in de vorm van onderwijsassistenten.

Er is afgesproken dat we uitgaan van een professionele cultuur, waarin een ieder zijn taken op een juiste manier uit oefent, hetgeen niet altijd tijd- en plaats gebonden behoeft te zijn.

In november is de RI&E (Risico-Inventarisatie en Evaluatie) betreffende de welzijnscheck herhaald afgenomen. Resultaten zijn besproken in de MR en met het gehele team:

maatregelen worden in overleg met hem besproken en genomen. **Benamingen worden meegenomen in de gesprekscyclus.** Benamingen worden meegenomen in de gesprekscyclus.

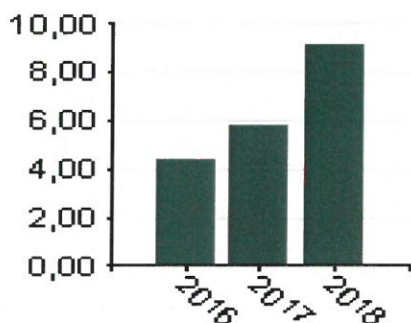
In september heeft het personeel meegedaan aan de landelijke staking. Het salaris is niet doorbetaald, maar wordt in overleg met de personeelsgeleding van de MR besteed aan scholing of aan andere teambijeenkomsten.

Verzuimoverzicht personeel

Er is in 2018 een hoger ziekteverzuim dan in de voorgaande jaren. Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt door het langdurig ziekteverzuim. Er zijn 11 medewerkers meer dan 2 maanden langdurig ziek geweest. Het langdurig ziekteverzuim is voor het grootste gedeelte terug te leiden naar medische oorzaken en niet naar werk-gerelateerde klachten. Van de 11 medewerkers zijn er 2 waarvan het ziekteverzuim gekoppeld is aan het werk.

Het langdurig ziekteverzuim wordt goed gemonitord en leidt voor één collega tot het tweede spoortraject, wat zal worden afgesloten in 2019.

VP



	Aantal mw.			VP		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Totaal	66	69	73	4,43	5,77	9,10

Huisvesting

De school is gevestigd aan de Boerhaavelaan. Het gebouw vergt geen specifiek extra onderhoud en het meerjarenonderhoudsplan wordt gevolgd.

Op het schoolplein staan de portacabins, waarin 4 lokalen geplaatst zijn. Het schoolplein met de speeltoestellen en het tuinonderhoud vraagt voortdurende aandacht en onderhoud.

Aanpassingen worden gedaan in overleg met de leerlingen, die in de kinderraad zitting hebben. Op hun verzoek en in overleg met hen is het voetbalveld opnieuw ingericht in 2019.

Er zijn 21 groepen in de school en alle klaslokalen zijn in gebruik. De nevenruimtes en de aula worden eveneens intensief gebruikt. Dat levert knelpunten op in de organisatie. Er is te weinig vergaderruimte en overleggen en of lessen vinden regelmatig plaats in de teamkamer.

De aula wordt gebruikt als lesplek voor judo, bootcamp en textiel lessen. De schoolbibliotheek is eveneens in de aula. Het roosteren en het herinrichten van de aula vraagt veel van de betrokkene personeelsleden.

Gezamenlijke activiteiten met ouders kunnen niet plaatsvinden in de aula of elders in de school, omdat er te weinig ruimte is voor het aantal belangstellenden.

Privacy en AVG

Medio juni 2018 is binnen SBO de Vlieger gestart met de eerste acties. Sleutelfiguren (directeuren en belanghebbenden) zijn geïnformeerd over de nieuwe wetgeving. Eind juni 2018 zijn medewerkers aangewezen als verantwoordelijken voor de implementatie van het AVG-traject en zijn relevante activiteiten geïnitieerd. De heer Dubois is benoemd als externe functionaris gegevensbescherming.

Onderstaande activiteiten zijn opgepakt en/of benoemd:

- Functionaris Gegevensbescherming (FG) is benoemd.
- Inventarisatiefase - start 1ste AVG-fase;
- Verantwoordelijken voor AVG-traject zijn benoemd.
- Bewustzijn is vergroot, planning voorlichting en trainingssessies.
- Concept-privacyreglement opgesteld.
- Verwerkersovereenkomsten verzameld en geregistreerd.
- Documenteren van ontbrekende processen en beleidsdocumenten.
- Nieuwe (concept-) formulieren, instructies of protocollen aangemaakt of aangepast.
- Opstellen autorisatiematrix en (data)registers.

De Vlieger maakt werk van de AVG en werkt verder aan de hierboven genoemde aandachtspunten om het risico te beperken.

Samenwerkingsverband

SBO De Vlieger is aangesloten bij het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Regio Leiden.

Treasury

In 2018 hebben er geen risicodragende beleggingen plaatsgevonden. SBO De Vlieger voldoet aan de eisen uit de Regeling beleggen, belenen en derivaten OCW 2016. In dit treasury statuut zijn de wijzigingen opgenomen die betrekking hebben op de Wet Beleggen en belenen, regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Het treasury statuut 2.0 en het financieel beleid van De Vlieger is hiermee ongewijzigd gebleven en op vigerende wetgeving geactualiseerd.

Werkdrukvermindering

In februari 2018 sloot het PO-Front (PO-Raad en vakbonden) en onderwijsminister Arie Slob het Werkdrukakkoord. Elke basisschool heeft dit schooljaar (2018/2019) recht op € 155,55 per leerling in het kader van dit Werkdrukakkoord. Vanaf schooljaar 2018-2019 stelt het Ministerie van OCW subsidie beschikbaar in het kader van de werkdrukvermindering via de subsidie P&A in de vorm van een bedrag per leerling (€ 155,55). Voor schooljaar 2018-2019 is dit voor SBO De Vlieger in totaal € 42.000 (afgerond). Voor kalenderjaar 2018 oftewel 5 maanden (augustus tot en met december) gaat het dan over een bedrag van € 18.000 (afgerond). Om de werkdruk te verminderen zijn er "extra handen in de klas" ingezet. Deze subsidie wordt volledig ingezet in personeel en wordt vooral aangewend om extra (leer)krachten in te zetten waaronder eveneens onderwijsassistenten.

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019


astrium
onderwijsaccountants b.v.

Bestedingscategorie	Besteed bedrag in kalenderjaar	Eventuele toelichting
Personeel	18.000	"extra handen in de klas" in de vorm van o.a. onderwijsassistenten.
Materieel	0	
Professionalisering	0	
Overig	0	

Financiën

Het resultaat 2018 is € 193.727 (2017: € 276.509).

Staat van baten en lasten 2018	Realisatie 2018 In €	Begroting 2018 In €	Realisatie 2017 In €
Baten			
Rijksbijdragen OCW	3.677.598	3.450.500	3.498.278
Overige overheidsbijdragen en subsidies	63.267	61.600	61.889
Overige baten	78.957	66.600	90.581
Totaal Baten	3.819.822	3.578.700	3.650.748
Lasten			
Personele lasten	3.195.831	3.023.300	2.934.847
Afschrijvingen	31.079	35.100	25.339
Huisvestingslasten	202.343	207.300	249.577
Overige instellingslasten	196.855	173.000	164.539
Totaal Lasten	3.626.108	3.438.700	3.374.302
Saldo baten en lasten	193.714	140.000	276.446
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	13	0	63
Saldo financiële baten en lasten	13	0	63
Exploitatieresultaat	193.727	140.000	276.509

Toelichting op de cijfers en het beleid

Baten

In 2018 heeft er een aanpassing op de tarieven van verschillende rijksbekostigingen plaatsgevonden over de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019. Hiernaast is via de subsidie P&A een extra bedrag per leerling beschikbaar gesteld i.h.k.v. de werkdrukvermindering. Hierdoor zijn de rijksbijdragen van 2018 hoger ten opzichte van de begroting van 2018.

De overige overheidsbijdragen en subsidies wijken nauwelijks af van de begroting.

In 2018 komen de overige baten ten opzichte van de begroting € 12.000 hoger uit. Dit komt voornamelijk door de bonus die is ontvangen vanuit het Vervangingsfonds inzake de premiedifferentiatie. Daarnaast zijn vanuit het Samenwerkingsverband PPO Regio Leiden bedragen ontvangen inzake vergoeding directieurenkring die niet waren begroot.

Lasten

De totale lasten zijn € 187.400 hoger dan begroot.

De loonkosten zijn hoger dan begroot. De uitkomsten van de nieuwe CAO hebben hier grote invloed. Deze zijn ingevoerd in september en oktober.

De overige personele lasten zijn fors hoger dan begroot. Dit heeft te maken met de inhuur van interim directie in verband met ziektevervangning.

Hogere uitkeringen personeel en vervangers dan begroot door hogere inkomsten inzake ZW-uitkeringen en vanuit National Nederlanden (verzekering in geval van ziekte n.a.v. ERD-schap).

In 2018 hebben er minder investeringen plaatsgevonden. Hierdoor komen ook de afschrijvingen lager uit.

De huisvestingslasten wijken nauwelijks af van de begroting. De kosten van energie vallen hoger uit. Daarentegen vallen de kosten van klein onderhoud mee.

Tot slot vallen de overige lasten hoger uit dan begroot. Dit komt doordat een aantal posten hoger zijn. De reproductiekosten en de licenties zijn daarbij de grootste.

Uiteindelijk komt het resultaat van 2018 uit op € 193.727. Dat is € 53.727 meer dan begroot.

A Continuïteitsparagraaf

Toekomst en continuïteit

De toekomstige ontwikkelingen staan omschreven in de strategische koers (2018-2021) van de Stichting. Hierin wordt aangegeven dat we ons de komende jaren richten op het verder ontwikkelen van het onderwijsconcept en dat terugplaatsing en observatie speerpunten blijven. In samenspraak met de basisscholen en de scholen voor speciaal onderwijs zullen we een bijdrage leveren aan het verzorgen en het inrichten van gespecialiseerd onderwijs.

De financiële middelen voortkomende uit de lage verwijspersentages van het samenwerkingsverband, worden ingezet voor het basisonderwijs in de vorm van ondersteuning. En het mogelijk creëren van gespecialiseerd onderwijs op de school. In nauw overleg met het basisonderwijs en met het samenwerkingsverband worden deze middelen ingezet en verantwoord.

A1 Kengetallen

Getallen leerlingen

Er is sprake van een stabiel aantal leerlingen. Opvallend is dat er per schooljaar ongeveer 60 tot 70 leerlingen de school verlaten, omdat ze naar het voortgezet onderwijs gaan of doorverwezen worden naar het speciaal onderwijs. Terugplaatsing naar het basisonderwijs is een streven, maar de realiteit is, dat het moeilijk uit te voeren valt. In 2018 zijn er geen leerlingen teruggeplaatst naar het basisonderwijs.

De instroom gaat het hele schooljaar door en de telling per 1 februari heeft geen invloed op de bekostiging vanuit het rijk.

De observatiegroep het Palet telt doorgaans 10 leerlingen. Het betreft hier tijdelijke plaatsingen gericht op observatie en terug- of doorplaatsing. Deze leerlingen zijn niet bij de Vlieger ingeschreven, maar op de basisschool van herkomst. Bekostiging van deze plaatsingen wordt gefinancierd vanuit de '2% middelen' van het Samenwerkingsverband.

Leerlingtelling per 01/10	2017	2018	2019	2020	2021
Leerlingaantal	273	276	270	270	270

Kerngegevens personeel

Bij de stichting waren in 2018 gemiddeld 46,06 FTE's werkzaam (2017: 44,81 FTE's)		
Onderverdeeld naar:	2018	2017
Directie	2,54	2,50
Onderwijzend personeel	32,20	32,17
Onderwijs ondersteunend personeel	11,32	10,14
	46,06	44,81

Verdeeld over 69 medewerkers.

De school verwacht de komende jaren een stabilisatie in het leerlingenaantal. De personeelsbezetting zal in de komende jaren niet of nauwelijks wijzigen.

Kengetallen

SBO De Vlieger		Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Liquiditeit	<u>Flottende activa</u> kortlopende schulden	5,83	5,27	4,84	4,86	5,10
Solvabiliteit 1	<u>Eigen vermogen</u> Totaal passiva	0,70	0,67	0,67	0,65	0,65
Solvabiliteit 2	<u>Eigen vermogen + voorz</u> totaal passiva	0,84	0,83	0,83	0,83	0,84
Rentabiliteit	<u>Exploitatieresultaat x 100%</u> totale baten	5,07%	-0,57%	-1,65%	0,49%	1,53%
Weerstandsvermogen	<u>Eigen vermogen x 100%</u> totale baten	40,53%	38,00%	36,59%	36,71%	37,76%
Personele lasten / Totale lasten	<u>Personele lasten x 100%</u> Totale lasten	88,13%	88,45%	88,41%	88,17%	87,90%
Materiële lasten / Totale lasten	<u>Materiële lasten x 100%</u> Totale lasten	11,87%	11,55%	11,59%	11,83%	12,10%

Bij **liquiditeit** gaat het erom of het bestuur in staat is om op korte termijn aan haar verplichting te voldoen. Dit blijkt uit de verhouding tussen vlottende activa en kortlopende schulden. Voor een goede liquiditeit moet dit getal minimaal boven de 1 liggen omdat er geen activa zijn die op korte termijn in geld kunnen worden omgezet.

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019

astrium
onderwijsaccountants b.v.

Bij de **solvabiliteit** gaat het erom in hoeverre een bestuur op lange termijn, ook in tijden van tegenspoed, aan haar verplichtingen kan voldoen. Dit blijkt uit de verhouding tussen eigen vermogen en het totaal van de passiva. Absolute normen voor solvabiliteit zijn moeilijk te geven. Beoordeling van het eigen vermogen kan niet los worden gezien van de beoordeling van de hoogte van de voorziening. Immers, wanneer die niet toereikend zijn om de toekomstige verplichtingen te dekken, zal aanvulling vanuit het eigen vermogen moet plaatsvinden. De streefwaarde van solvabiliteit 1 is minimaal 0,3 en van solvabiliteit 2 minimaal 0,4.

Het **weerstandsvermogen** geeft een indicatie van het risicomanagement voor de school. Door eliminatie van de bestemmingsreserves ontstaat een zuiver inzicht in het spaargedrag. Bekeken wordt in hoeverre de school zich een tekort kan permitteren in relatie tot de opgebouwde reserves. Het is van belang waartoe reserves worden aangehouden of -bij negatieve stand- waardoor een negatieve stand wordt veroorzaakt. Te hoge reserves duiden op 'spaargedrag' te lage reserves kunnen duiden op zorgeloos financieel management. Negatieve reserves kunnen consequenties hebben voor de continuïteit. De meerjarige trend als indicator is zeer belangrijk. Een minimale streefwaarde is 10%. In 2018 is een onderzoek gestart naar de financiële risico's waarvan de conclusies zijn in een rapport. Naar aanleiding van dit rapport is het buffervermogen vastgesteld op € 780.000. Vanzelfsprekend kan dit weer wijzigen nadat de resultaten van de jaarrekening van 2018 definitief zijn. De risico analyse zal herhaald worden in 2021.

Als indicator is de **rentabiliteit** een waardevol trendgegeven. Te grote verschillen roepen vragen op inzake het bestedingspatroon. Negatieve verschillen duiden op een te ruim financieel management, met mogelijk consequenties in de komende jaren. De minimale norm is 0%.

De **personele lasten** betreffen de (vaak) grootste kostenpost van de school. Vooral trendmatig kan dit getal een belangrijk signaal geven.

A2 Meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting van 2019-2022 is besproken in de Medezeggenschap en de Raad van Toezicht. Beide organen hebben ingestemd met de meerjarenbegroting. Binnen de begroting is aandacht voor de volgende extra investeringen:

- **Scholing:** in 2020 een budget van € 60.000 voor een studiereis met het schoolteam
- **Schoolplein:** in 2019 een budget van € 35.000 voor vervanging voetbalveld en aanschaf schuurtje spelmateriaal
- **Meubilair:** vanaf 2019 vervanging leerling meubilair; jaarlijks een bedrag van € 87.500
- **Inrichting gymzaal:** in 2019 een bedrag van € 4.000 voor vervanging afgekeurde toestellen
- **Inrichting kleuterbouw:** vanaf 2019 een bedrag van € 5.000 voor vervanging ontwikkelingsmateriaal
- **Investering duurzame leermiddelen:** vervanging van de leesmethode
- **Investering ICT:** jaarlijkse vervanging van de digiborden i.v.m. hun afschrijvingstermijn.

De meerjarenbalans

SBO De Vlieger	Balans 2018	Balans 2019	Balans 2020	Balans 2021	Balans 2022
Activa					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	132.424	239.324	324.424	398.224	388.824
Vlottende activa					
Vorderingen	271.545	271.545	271.545	271.545	271.545
Liquide middelen	1.812.354	1.615.012	1.461.012	1.465.912	1.551.012
Totaal	2.216.323	2.125.881	2.056.981	2.135.681	2.211.381
Passiva					
Algemene reserve	1.452.181	1.430.581	1.368.981	1.387.381	1.445.781
Bestemmingsreserve	95.842	0	0	0	0
Voorzieningen	310.654	337.654	330.354	390.654	407.954
Kortlopende schulden	357.646	357.646	357.646	357.646	357.646
Totaal	2.216.323	2.125.881	2.056.981	2.135.681	2.211.381

Het Eigen Vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserve schoolplein.

De Voorzieningen bestaan uit de voorziening onderhoud, de voorziening jubilea en de voorziening spaarverlof duurzame inzetbaarheid (DZI). In de meerjarenbegroting worden alleen de mutaties in de voorziening onderhoud meegenomen. De mutaties in de overige voorzieningen worden op nihil geschat.

De meerjarenexploitatie

SBO De Vlieger	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten gewone bedrijfsvoering					
Rijksbijdragen OCW	3.677.598	3.662.600	3.635.700	3.677.400	3.722.800
Overige overheidsbijdragen	63.267	71.900	71.900	71.900	71.900
Overige baten	78.957	30.100	34.100	30.100	34.100
Totaal baten	3.819.822	3.764.600	3.741.700	3.779.400	3.828.800
Lasten gewone bedrijfsvoering					
Salarissen	3.084.194	3.229.800	3.218.800	3.218.800	3.218.800
Overige personele lasten	111.637	119.100	143.800	97.100	95.400
Afschrijvingen	31.079	31.200	43.000	54.300	60.000
Huisvestingslasten	202.343	225.900	212.500	209.600	211.000
Overige instellingslasten	196.855	180.200	185.200	181.200	185.200
Totaal lasten	3.626.108	3.786.200	3.803.300	3.761.000	3.770.400
Resultaat gewone bedrijfsvoering	193.714	-21.600	-61.600	18.400	58.400
Financiële baten / lasten	13	0	0	0	0
Resultaat	193.727	-21.600	-61.600	18.400	58.400

In 2018 is een exploitatieoverschot van € 193.727. De financiële consequenties van de meerjarenbeleidskeuzes zijn opgenomen in bovenstaande opstelling. De vastgestelde meerjarenbegroting kan gezien worden als een vooruitblik op het financiële reilen en zeilen van de Stichting bij gelijkblijvend beleid en omstandigheden.

De financiële situatie van de Stichting is goed. Het ingezette beleid heeft een voldoende financiële basis. Alle kengetallen voldoen aan de gestelde normen.

B Overige rapportages

B1 Risicobeheersing

Het bestuur volgt een financieel beleid, dat erop gericht is de kosten minimaal gelijk te laten zijn aan de opbrengsten. Dit beleid is het uitgangspunt voor de jaarlijkse begroting. De meerjarenraming is onderdeel van het jaarlijks begrotingsproces en maakt de financiële gevolgen van beleidskeuzes voor het begrotingsjaar en meerjarig zichtbaar. Het onderhoudsplan geeft richting aan de kosten die gerelateerd zijn aan het gebouw.

B2 Risico's en onzekerheden

De school verwacht de komende jaren een stabilisatie in het leerlingenaantal. De personeelsbezetting zal in de komende jaren niet of nauwelijks wijzigen.

Op basis van bestaande cultuur van begrotingsdiscipline evenals de financiële buffer, die is opgebouwd, zien we de naderende veranderingen met vertrouwen tegemoet.

In 2018 is de opdracht versterkt om een financiële risicoanalyse uit te brengen. Deze is op 10 april 2019 vastgesteld en zal richtlijnen geven ten aanzien van het te behouden weerstandsvermogen.

Voor 2019 en verder is jaarlijks een post opgenomen om de risico's te dekken voor loonkosten in verband met vervanging wegens ziekte alsmede voor loonkosten in verband met vervanging wegens ouderschapsverlof voor ieder € 60.000 (totaal € 120.000 jaarlijks).

B3 Rapportage toezichhoudend orgaan

Zie hiervoor verslag Raad van Toezicht vanaf pagina 7.

B. Jaarrekening

Stichting SBO De Vlieger

Telefoon: 071-5174664
Website: www.sbodevlieger.nl
E-mail: info@sbodevlieger.nl

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019


astrium
onderwijsaccountants b.v.

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2018

1 Activa	<u>31 december 2018</u>	<u>31 december 2017</u>
	€	€
1.1.2 <u>Materiële vaste activa</u>		
1.1.2.3 Inventaris en apparatuur	81.300	77.596
1.1.2.4 Overige materiële vaste activa	<u>51.124</u>	<u>51.598</u>
	132.424	129.194
1.2.2 <u>Vorderingen</u>		
1.2.2.2 Ministerie van OCW	209.713	200.045
1.2.2.3 Gemeente	34.246	32.732
1.2.2.10 Overige vorderingen	1.504	3.097
1.2.2.15 Overlopende activa	<u>26.082</u>	<u>16.759</u>
	271.545	252.633
1.2.4 <u>Liquide middelen</u>		
1.2.4.2 Banken	<u>1.812.354</u>	<u>1.562.683</u>
	1.812.354	1.562.683

Totaal Activa

2.216.323

1.944.510

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019

astrium 

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2018

2	Passiva	31 december 2018	31 december 2017
		€	€
2.1	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1.1	Algemene reserve	1.452.181	1.254.711
2.1.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	<u>95.842</u>	<u>99.585</u>
		1.548.023	1.354.296
2.2	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	46.776	40.344
2.2.3	Voorziening groot onderhoud	<u>263.878</u>	<u>210.909</u>
		310.654	251.253
2.4	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.8	Crediteuren	30.480	42.134
2.4.9.1	Loonheffing en premies	127.852	102.808
2.4.10	Pensioenpremies	36.868	32.402
2.4.12	Overige kortlopende schulden	0	301
2.4.19	Overlopende passiva	<u>162.446</u>	<u>161.316</u>
		357.646	338.961

Totaal Passiva

2.216.323

1.944.510

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019

astrium

Staat van baten en lasten 2018

	Realisatie 2018 In €	Begroting 2018 In €	Realisatie 2017 In €
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen OCW	3.677.598	3.450.500	3.498.278
3.2 Overige overheidsbijdragen en subsidies	63.267	61.600	61.889
3.5 Overige baten	78.957	66.600	90.581
Totaal Baten	3.819.822	3.578.700	3.650.748
4 Lasten			
4.1 Personele lasten	3.195.839	3.023.300	2.934.847
4.2 Afschrijvingen	31.079	35.100	25.339
4.3 Huisvestingslasten	202.335	207.300	249.577
4.4 Overige instellingslasten	196.855	173.000	164.539
Totaal Lasten	3.626.108	3.438.700	3.374.302
Saldo baten en lasten	193.714	140.000	276.446
5 Financiële baten en lasten			
5.1 Financiële baten	13	0	63
Saldo financiële baten en lasten	13	0	63
Exploitatieresultaat	193.727	140.000	276.509

Kasstroomoverzicht 2018

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	193.714	276.446
Afschrijvingen	31.079	25.339
Mutaties werkkapitaal		
- Vorderingen	-18.912	5.599
- Kortlopende schulden	18.685	-70.698
Mutaties voorzieningen	<u>59.401</u>	<u>25.924</u>
	283.967	262.610
Ontvangen interest	13	63
Betaalde interest	<u>0</u>	<u>0</u>
	13	63
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
(Des)investeringen materiële vaste activa	<u>-34.309</u>	<u>-75.613</u>
	-34.309	-75.613
Mutatie liquide middelen	249.671	187.060
Beginstand liquide middelen	1.562.683	1.375.623
Mutatie liquide middelen	<u>249.671</u>	<u>187.060</u>
Eindstand liquide middelen	<u><u>1.812.354</u></u>	<u><u>1.562.683</u></u>

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Activiteiten

De Stichting Bijzonder Onderwijs De Vlieger verzorgt onderwijs aan de bij de scholen ingeschreven leerlingen (KvK 28079982).

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld, uitgaande van de continuïteitsveronderstelling met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De in de jaarrekening opgenomen bedragen zijn in hele euro's.

Vergelijking met vorig jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten.

schattingen hebben betrekking op:

- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen;
- de verwachte onderhoudsuitgaven bij bepaling van de bestemmingsreserve onderhoud;
- de bepaling van personele voorzieningen.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de instelling en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs onder aftrek van eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Er wordt een activeringsgrens gehanteerd van € 500, investeringen onder de € 500 worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Schoolgebouwen

Het economisch eigendom van de gebouwen is in handen van de gemeente en het juridisch eigendom berust bij het bevoegd gezag. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Voor kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Inventaris en duurzame leer- en hulpmiddelen

Als ondergrens voor het activeren van duurzame middelen wordt een bedrag van € 500 aangehouden. Deze ondergrens geldt per artikel of voor een groep van samenhangende artikelen.

De gehanteerde categorieën materiële vaste activa en de bijbehorende afschrijvingspercentages zijn:

Meubilair	6,67%
Inventaris en apparatuur	12,50%
ICT	25,00%
Leermiddelen	12,50%
Overige materiële vaste activa	10,00%

De afschrijving kan nooit over een langere periode plaatsvinden dan de technische levensduur.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn.

Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.

Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de vervolgewaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de staat van baten en lasten, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

Afgeleide financiële instrumenten

De Stichting Bijzonder Onderwijs De Vlieger maakt geen gebruik van financiële derivaten en beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) door gebruik te maken van de rekening-courant en spaarrekeningen, rekening houdend met de voorwaarden uit de Regeling belenen tot 1 juli 2016 en regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 na 1 juli 2016.

Vlottende activa

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het onderdeel "financiële instrumenten".

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bevoegd gezag en worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van het bevoegd gezag worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Eigen Vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen de baten en lasten. Deze reserve dient ter dekking van eventuele toekomstige exploitatietekorten.

Reserves worden geacht uit publieke middelen te zijn opgebouwd tenzij expliciet anders is vermeld in de toelichting op de balans.

Bestemmingsreserves worden gevormd met als doel deze in de toekomst aan te wenden voor een specifiek doel. Bestemmingsreserves zijn gevormd op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen.

Bestemmingsreserve publiek

Deze publieke reserve betreft het door het bevoegd gezag reeds bestemde gedeelte van de exploitatieoverschotten van het bevoegd gezag tot en met het verslagjaar.

Resultaatbestemming

De bestemming van het resultaat aan de algemene reserve dan wel de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Het resultaat wordt in principe toegevoegd of onttrokken aan de publieke reserve tenzij aan de middelen een private herkomst ten grondslag ligt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening is gevormd ter egalisatie van de kosten die verbonden zijn aan het meerjarig planmatig onderhoud en de exploitatievoorzieningen van de gebouwen van het bevoegd gezag. De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte kosten en de periodiciteit waarmee onderhoudswerken naar verwachting worden uitgevoerd op basis van een opgesteld onderhoudsplan dat door het bevoegd gezag is goedgekeurd. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

De grondslag voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening onderhoud is ongewijzigd. Het bevoegd gezag maakt voor de bepaling van de dotatie aan de voorziening onderhoud gebruik van de tijdelijke regeling 2018 en 2019 zoals vastgelegd in de regeling van 21 maart 2019 met nr. FEZ (EDOC-1440924).

Pensioenvoorziening

Het bevoegd gezag heeft voor haar werknemers een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegd-pensioenregeling, waarbij de toegezegde pensioenuitkeringen gebaseerd zijn op middelloon. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, en wordt - conform de in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving aangereikte vereenvoudiging - in de jaarrekening verwerkt als toegezegde-bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord.

Pensioenrechten

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds (beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijkse dekkingsgraden) dit toelaat. Naar de stand van januari 2019 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 103,37 %. Naar de stand van 31 december 2018 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 97,0 % (bron: website www.abp.nl).

De Stichting Bijzonder Onderwijs De Vlieger heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De Stichting Bijzonder Onderwijs De Vlieger heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Personeelsvoorzieningen

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de kosten van jubileumgratificaties die op grond van de CAO dienen te worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de datum van indiensttreding, leeftijd van betrokkene(n), blijfkanspercentage en een uitkering bij 25 en 40 jarig jubileum conform de CAO. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening spaarverlof

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van spaarverlof is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd conform de bedragen die zijn opgenomen in de CAO PO. Betaalde bedragen inzake spaarverlof worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden

De grondslagen voor de waardering van schulden zijn beschreven onder het onderdeel "financiële instrumenten".

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Baten

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) waar geen bestedingsplan aan ten grondslag ligt worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten. Niet-geormerkte subsidies waaraan een specifiek bestedingsdoel is gekoppeld, worden op basis van een bestedingsplan toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Dit betreft subsidies van Gemeenten en andere overheidsinstanties m.u.v. het Ministerie van OCW voor zover de bijdragen niet als doelsubsidies in het kader van de huisvestingsverordening in mindering zijn gebracht op de lasten.

Overige baten

Alle overige baten die kunnen worden toegerekend aan de exploitatie van het bevoegd gezag.

Lasten

Personeelslasten

Onder de personele lasten zijn opgenomen de lonen en salarissen van het personeel in dienst van het bevoegd gezag verminderd met ontvangen uitkeringen van Vervangingsfonds en uitkeringsinstanties. Tevens zijn onder deze noemer opgenomen de overige personele lasten.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten worden berekend over de aanschaffingsprijs op basis van de onder materiële vaste activa vastgelegde criteria rekening houdend met de economische levensduur.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de kosten van huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten, die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs, worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Rentebaten en rentelasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente opbrengsten en -kosten en kosten van ontvangen leningen

Resultaat

Onder resultaat wordt verstaan het resultaat van het bevoegd gezag inclusief de financiële baten en lasten. Het resultaat is in de balans verwerkt conform de in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemming.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.

Ontvangen interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven materiële activa en financiële activa is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden.

Toelichting op de balans na resultaatbestemming per 31 december 2018

1 Activa

Vaste activa

Materiele vaste activa		Verkrijgings prijs t/m 2017	Cum.afschr. t/m 2017	Boek waarde 31-dec-17	Investe- ringen 2018	Desinveste ringen 2018	Afschrij- vingen 2018	Boek waarde 31-dec-18
1.1.2.3.0	Meubilair	36.381	-3.533	32.848	1.304	0	-2.450	31.702
1.1.2.3.1	Inventaris en apparatuur	1.975	-563	1.412	1.755	0	-375	2.792
1.1.2.3.2	ICT	113.428	-70.092	43.336	23.278	0	-19.808	46.806
1.1.2.4.0	Duurzame leermiddelen	44.611	-17.673	26.938	7.470	0	-5.943	28.465
1.1.2.4.1	Overige materiële vaste activa	24.986	-326	24.660	502	0	-2.503	22.659
		<u>221.381</u>	<u>-92.187</u>	<u>129.194</u>	<u>34.309</u>	<u>0</u>	<u>-31.079</u>	<u>132.424</u>

Samenvatting materiele vaste activa en afschrijvingspercentages		Verkrijgings prijs t/m 2018	Cum.afschr. t/m 2018	Boek waarde 31-dec-18	Afschrijvings- percentages %
1.1.2.3.0	Meubilair	37.685	-5.983	31.702	6,67%
1.1.2.3.1	Inventaris en apparatuur	3.730	-938	2.792	12,50%
1.1.2.3.2	ICT	100.246	-53.440	46.806	25,00%
1.1.2.4.0	Duurzame leermiddelen	52.081	-23.616	28.465	12,50%
1.1.2.4.1	Overige materiële vaste activa	25.488	-2.829	22.659	10,00%
		<u>219.230</u>	<u>-86.806</u>	<u>132.424</u>	

In 2018 zijn de materiële vaste activa staten beoordeeld. Niet meer aanwezige activa is opgeschoond. Totaal is er bij ICT voor € 36.460 in de materiële vaste activa opgeschoond. Deze posten hadden nog een waarde ad € 0.

		31-dec-18 in €	31-dec-17 in €
1.2.2	Vorderingen		
1.2.2.2	Ministerie van OCW	209.713	200.045
1.2.2.3	Gemeenten	34.246	32.732
1.2.2.10	Overige vorderingen	1.504	3.097
1.2.2.15	Overlopende activa	26.082	16.759
		<u>271.545</u>	<u>252.633</u>

		Saldo 31-dec-17	Ontvangen 2018	Besteed 2018	Boeken tlv 2018	Overige 2018	Saldo 31-dec-18
Verloopstaat gemeenten							
1.2.2.3.10	Gemeente subsidie huisvesting	28.750	28.750	29.136	0	0	29.136
1.2.2.3.11	Gemeente subsidie schade/vandalisme	0	0	294	0	0	294
1.2.2.3.15	Gemeente subsidie diverse aanvragen	3.982	3.982	4.816	0	0	4.816
		<u>32.732</u>	<u>32.732</u>	<u>34.246</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>34.246</u>

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019



astrium
onderwijsaccountants b.v.

	31-dec-18	31-dec-17
	in €	in €
1.2.2.10 Overige vorderingen (specificatie)		
1.2.2.6 Vorderingen op personeel	1.504	0
1.2.2.10.1 Vervangingsfonds	0	3.097
	<u>1.504</u>	<u>3.097</u>
	31-dec-18	31-dec-17
	in €	in €
1.2.2.15 Overlopende activa (specificatie)		
1.2.2.12 Vooruitbetaalde en/of vooruitgefactureerde posten	9.007	5.856
1.2.2.15 Overige overlopende activa	17.075	10.903
	<u>26.082</u>	<u>16.759</u>
	31-dec-18	31-dec-17
	in €	in €
1.2.4 Liquide middelen		
1.2.4.2 Banken	1.734.162	1.484.554
1.2.4.2.1 Spaarrekeningen	78.192	78.129
	<u>1.812.354</u>	<u>1.562.683</u>

2 **Passiva**

	31-dec-18	31-dec-17
	in €	in €
2.1 Eigen vermogen		
2.1.1.1 Algemene reserve*	1.452.181	1.254.711
2.1.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	95.842	99.585
	<u>1.548.023</u>	<u>1.354.296</u>

*) Naar aanleiding van het rapport financiële risico analyse 2018 is het buffervermogen vastgesteld op € 780.000.

	Saldo 31-dec-17	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-dec-18
2.1 Eigen vermogen (specificatie en resultaatverwerking)				
2.1.1.1 Algemene reserve				
2.1.1.1.2 Algemene reserve	1.254.711	197.470	0	1.452.181
2.1.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)				
2.1.1.2.10 Reserve schoolplein	99.585	-3.743	0	95.842
	<u>1.354.296</u>	<u>193.727</u>	<u>0</u>	<u>1.548.023</u>

	31-dec-18	31-dec-17
	in €	in €
2.2 Voorzieningen		
2.2.1 Personeelsvoorzieningen	46.776	40.344
2.2.3 Voorziening groot onderhoud	263.878	210.909
	<u>310.654</u>	<u>251.253</u>

	Saldo 31-dec-17	Dotatie 2018	Onttrekking 2018	Vrijval 2018	Saldo 31-dec-18
Specificatie voorzieningen dotaties / onttrekkingen					
2.2.1.2 Voorziening opfris-/spaarverlof	8.800	0	0	0	8.800
2.2.1.4 Voorziening jubilea personeel	31.544	6.432	0	0	37.976
2.2.3.0 Voorziening onderhoud gebouwen	210.909	65.000	-12.032	0	263.877
	<u>251.253</u>	<u>71.432</u>	<u>-12.032</u>	<u>0</u>	<u>310.653</u>

	Kortlopend deel < 1 jr	Kortlopend deel 1-5 jr	Langlopend deel > 5 jr	Saldo 31-dec-18
Specificatie naar looptijd voorzieningen				
2.2.1.2 Voorziening opfris-/spaarverlof	0	0	8.800	8.800
2.2.1.4 Voorziening jubilea personeel	1.238	17.712	19.026	37.976
2.2.3.0 Voorziening onderhoud gebouwen	27.000	70.300	166.577	263.877
	<u>28.238</u>	<u>88.012</u>	<u>194.403</u>	<u>310.653</u>

	31-dec-18	31-dec-17
	in €	in €
2.4 Kortlopende schulden		
2.4.8 Crediteuren	30.480	42.134
2.4.9.1 Loonheffing en premies	127.852	102.808
2.4.10 Pensioenpremies	36.868	32.402
2.4.12 Overige kortlopende schulden	0	301
2.4.19 Overlopende passiva	162.446	161.316
	<u>357.646</u>	<u>338.961</u>

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019

		31-dec-18	31-dec-17
		in €	in €
2.4.12	Overige kortlopende schulden (specificatie)		
2.4.12.1	Schulden aan personeel	0	301
		0	301
<hr/>			
		31-dec-18	31-dec-17
		in €	in €
2.4.19	Overlopende passiva (specificatie)		
2.4.14	Ministerie van OCW (vooruitontvangen subsidie)	21.417	17.821
2.4.16.0	Vooruitontvangen en/of vooruitgefactureerde posten	17.315	21.881
2.4.17	Rechten vakantiegeld	104.238	90.197
	Accountants- en administratiekosten	4.375	4.477
2.4.19.0	Overige overlopende passiva	15.101	26.940
		162.446	161.316

Overzicht geormeerkte doelsubsidies OCW

G1	Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule	Toewijzing		Datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	De prestatie is ultimo verslagjaar of beschikking	
		Kenmerk					gereed	niet gereed
	Zij-instroom 2017	865469-1	19-12-2017		20.000	20.000	X	
	Zij-instroom 2018	942275-1	19-12-2018		20.000	20.000	X	
	Totaal				40.000	40.000		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A Aflopend per ultimo boekjaar

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Toewijzing	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale	Te verrekenen	
							Totale kosten	per ultimo verslagjaar
Totaal				0	0	0	0	0

G2-B Doordepend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Toewijzing	Bedrag van toewijzing	Saldo per 01-01-2018	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Saldo nog te verrekenen ultimo verslagjaar	
								per 31-12-2018	€
Totaal				0	0	0	0	0	0

Behorende bij onze verklaring d.d. 19 JUN 2019



astrium
onderwijsaccountants b.v.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huurverplichtingen

Bij Stichting sbo De Vlieger lopen de volgende huurverplichtingen.

Stichting sbo De Vlieger is met ingang van 30-01-2017 een huurovereenkomst aangegaan met De Meeuw Oirschot bv inzake een noodgebouw voor de duur van 6 jaar tegen een huurprijs van € 24.079 excl. btw per jaar.

Overige verplichtingen

Ten behoeve van de administratieve dienstverlening is een doorlopend contract afgesloten met Onderwijsbureau Hollands Midden (OHM) te Leiden. Deze werkzaamheden bevatten de financiële, personele- en salarisadministratie alsmede casemanagement. Dit contract is opzegbaar met een termijn van 9 maanden.

Voor 2018 bedraagt de verplichting € 50.931.

Voor de schoonmaakwerkzaamheden is een contract afgesloten met ZWS b.v. Het contract is voor onbepaalde tijd aangegaan per augustus 2012. De totale kosten voor 2018 bedragen € 51.587.

Met BNP Paribas is een huurovereenkomst inclusief serviceovereenkomst afgesloten voor een tweetal apparaten met een looptijd van 13 termijnen. Voor 2018 bedragen de kosten € 17.264.

Met DZB is een detacheringsovereenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten met ingang van 01 augustus 2012 t.b.v de functie van conciërge bij SBO De Vlieger. Voor 2018 bedragen de kosten € 16.529.

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019


astrium
onderwijsaccountants b.v.

Toelichting op de staat van baten en lasten 2018

	Realisatie 2018 In €	Begroting 2018 In €	Realisatie 2017 In €	
Baten				
Rijksbijdragen OCW				
3.1.1.1.0	OCW lumpsum	3.007.788	2.849.100	2.850.137
3.1.1.1.3	OCW personeels en arbeidsmarktbeleid	242.410	209.400	213.654
3.1.1.1.5	OCW prestatiebox	48.290	45.200	40.609
3.1.1.1.7	OCW materiële instandhouding	346.532	346.800	327.700
3.1.1.1.19	OCW overige subsidies	23.303	0	28.619
3.1.3.1	OCW bijdragen via samenwerkingsverbanden	9.275	0	37.559
		3.677.598	3.450.500	3.498.278
Overige overheidsbijdragen en subsidies				
3.2.2.2.1	Gemeente bijdragen huisvesting en materieel	55.238	53.800	56.045
3.2.2.2.2	Gemeente overige bijdragen	8.029	7.800	5.844
		63.267	61.600	61.889
Overige baten				
3.5.5	Ouderbijdragen	10.980	12.500	6.886
3.5.1	Verhuur	1.875	5.000	4.829
3.5.2	Detachering personeel	45.174	47.100	56.989
3.5.4	Sponsoring	5.087	0	3.331
3.5.10.1	Vervangingsfonds bijdragen en subsidies	9.109	0	14.731
3.5.10.2	Overige baten	6.732	2.000	3.815
		78.957	66.600	90.581
Totaal baten		3.819.822	3.578.700	3.650.748

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019



astrium

 onderwijsaccountants b.v.

	Realisatie 2018 In €	Begroting 2018 In €	Realisatie 2017 In €	
Lasten				
<i>Loonkosten personeel</i>				
4.1.1.1	Loonkosten bestuur, directie en toezicht	238.235	229.000	236.566
4.1.1.2	Loonkosten onderwijzend personeel	2.212.865	1.961.000	1.996.100
4.1.1.3	Loonkosten onderwijsondersteunend personeel	622.494	568.000	555.753
4.1.1.4	Loonkosten vervangingen	10.600	110.000	100.440
		3.084.194	2.868.000	2.888.859
<i>Overige personele kosten</i>				
4.1.2.2.0	Inhuur personeel niet in loondienst	129.217	76.300	82.524
4.1.2.3.0	Scholing en opleiding personeel	33.792	30.000	20.987
4.1.2.3.1	Personeelsbijeenkomsten, overleg, beleid en zorg	15.353	5.200	5.046
4.1.2.3.2	Werving en selectie	1.089	0	0
4.1.2.3.3	Representatie, bijeenkomsten en consumpties	902	5.000	991
4.1.2.3.9	Overige personele kosten	55.895	58.800	16.888
4.1.2.1.11	Dotaties personele voorzieningen	6.432	0	2.712
		242.680	175.300	129.148
<i>Uitkeringen personeel en vervangers</i>				
4.1.3.2	Ontvangen vergoedingen Vervangingsfonds	-7.128	0	-61.389
4.1.3.3	Uitkeringen (-/-)	-123.907	-20.000	-21.771
		-131.035	-20.000	-83.160
	Personele lasten	3.195.839	3.023.300	2.934.847
<i>Specificatie personele lasten naar samenstelling</i>				
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	2.318.719	2.102.000	2.124.108
4.1.1.2	Sociale lasten	341.592	342.000	305.428
4.1.1.3	Premies Vf/Pf en Risicofonds	112.564	113.000	167.216
4.1.1.5	Pensioenlasten	311.319	311.000	292.107
	Totaal lonen en salarissen	3.084.194	2.868.000	2.888.859

In de pensioenlasten 2018 en 2017 zijn uitsluitend de werkgeverslasten opgenomen.

Bij de stichting waren in 2018 gemiddeld 46,06 FTE's werkzaam (2017: 44,81 FTE's)

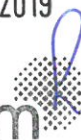
Onderverdeeld naar:	2018	2017
Directie	2,54	2,50
Onderwijzend personeel	32,20	32,17
Onderwijs ondersteunend personeel	11,32	10,14
	46,06	44,81

	Realisatie 2018 In €	Begroting 2018 In €	Realisatie 2017 In €
Investerings			
4.2.0.3	1.304	10.000	21.222
4.2.0.4	7.470	20.000	0
4.2.0.5	1.755	0	634
4.2.0.6	23.278	30.600	28.771
4.2.0.7	502	0	24.986
4.2.0.10	-34.309	-60.600	-75.613
	0	0	0
Afschrijvingen			
4.2.2.1	2.450	4.000	1.981
4.2.2.2	375	300	192
4.2.2.3	19.808	24.000	17.264
4.2.2.4	5.943	6.800	5.576
4.2.2.5	2.503	0	326
	31.079	35.100	25.339
Huisvestingslasten			
4.3.1.0	29.136	28.800	26.467
4.3.3.0	10.773	22.200	19.988
4.3.4.0	36.979	29.500	35.678
4.3.5.0	51.587	57.000	53.959
4.3.6.0	5.118	4.800	5.154
4.3.7.0	12.032	22.200	31.788
4.3.7.1	-12.032	-22.200	-31.788
4.3.7.2	65.000	65.000	55.000
4.3.8.0	3.742	0	53.331
	202.335	207.300	249.577
Administratie, beheer en bestuur			
4.4.1.0	40.123	45.100	40.096
4.4.1.1	6.534	2.500	4.719
4.4.1.2	2.745	2.000	1.349
4.4.1.3	707	2.000	986
4.4.1.4	1.679	1.700	1.679
4.4.1.5	4.938	6.500	6.419
4.4.1.6	1.816	2.000	1.775
4.4.1.7	1.271	1.700	1.216
4.4.1.8	2.072	1.500	2.096
4.4.1.9	13.355	10.100	8.090
	75.240	75.100	68.425
Uitsplitsing accountantskosten			
4.4.1.1	6.534	2.500	4.719
4.4.1.2	0	0	0
4.4.1.3	0	0	0
4.4.1.4	0	0	0
	6.534	2.500	4.719

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019

astrium



	Realisatie 2018 In €	Begroting 2018 In €	Realisatie 2017 In €
<i>Inventaris, apparatuur en leermiddelen</i>			
4.4.3.0	47.694	44.000	40.423
4.4.3.1	22.308	15.000	16.126
4.4.2.0	2.687	2.500	1.348
4.4.2.1	20.095	14.500	16.616
	92.784	76.000	74.513
<i>Overige lasten</i>			
4.4.5.4	16.714	16.000	16.279
4.4.5.1	12.117	5.900	5.322
	28.831	21.900	21.601
4.4	196.855	173.000	164.539
	Totaal lasten	3.438.700	3.374.302
Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
6.1.1	13	0	63
	13	0	63
	Resultaat	140.000	276.509

(Voorstel) bestemming van het resultaat

Het exploitatieresultaat over het jaar 2018 bedraagt € 193.727 positief.

Het bestuur stelt voor om het exploitatieresultaat te bestemmen aan de onderstaande reserves.

Vooruitlopend op de vaststelling door de Raad van Toezicht is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

	Stand 31-dec-17	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-dec-18
	€	€	€	€
Algemene reserve	1.254.711	197.470	0	1.452.181
Bestemmingsreserves publiek	99.585	-3.743	0	95.842
	<u>1.354.296</u>	<u>193.727</u>	<u>0</u>	<u>1.548.023</u>

De reserves zijn in detail als volgt gemuteerd:

	Stand 31-dec-17	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-dec-18
	€	€	€	€
Algemene reserve	1.254.711	197.470	0	1.452.181
Reserve schoolplein	99.585	-3.743	0	95.842
	<u>1.354.296</u>	<u>193.727</u>	<u>0</u>	<u>1.548.023</u>

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019

astrium
onderwijsaccountants b.v.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die van belang zijn voor de beoordeling van de positie van de instelling.



Overzicht verbonden partijen

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Per 31 december 2018 zijn er financiële of organisatorische banden met de volgende rechtspersonen:

Naam	Juridische vorm	code activiteiten
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Regio Leiden	Vereniging	4



WNT-verantwoording 2018

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Per 1 januari 2016 is de maximale beloning afhankelijk van het aantal complexiteitspunten van de organisatie. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op Stichting sbo De Vlieger van toepassing zijnde regelgeving het WNT maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in het boekjaar 2018 is € 111.000 Aantal punten 4

Deze klasseindeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:

Gemiddelde totale baten	2
Gemiddeld aantal leerlingen	1
Gewogen aantal onderwijssoorten	1
Totaal aantal complexiteitspunten	<u>4</u>

Deze klasseindeling is op 30-01-2019 goedgekeurd door de RvT.

Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Voor elke hieronder vermelde onverschuldigde betaling is een vordering ingesteld die is inbegrepen in de post overige vorderingen.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedragen x € 1	T.I.E. van der Wal	
Functiegegevens	Directeur-bestuurder	
Duur functievervulling 2018	1-jan-18	31-dec-18
Deeltijdfactor in fte	1,0	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning incl. onkosten	85.727	
Beloning betaalbaar op termijn	13.922	
Subtotaal	99.649	
Individueel WNT-maximum	111.000	
Onverschuldigd betaald bedrag		
Totaal bezoldiging	99.649	
Motivering indien overschrijding		
Gegevens 2017		
Functiegegevens	Directeur-bestuurder	
Duur functievervulling 2017	1-jan-17	31-dec-17
Deeltijdfactor in fte	1,0	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging 2017		
Beloning incl. onkosten	83.393	
Beloning betaalbaar op termijn	12.980	
Totaal bezoldiging 2017	96.373	
Individueel WNT-maximum		

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12 Niet van toepassing



1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	P. van Delden		B. Bruyns		S.A. Lanser	
Functiegegevens	Vz. Raad van Toezicht		Vz. Raad van Toezicht		Lid	
Duur functievervulling 2018	1-jan-18	31-dec-18	1-jan-18	31-dec-18	1-jan-18	31-jul-18
Bezoldiging						
Bezoldiging totaal		0		1.500		1.500
Individueel WNT-maximum		16.650		16.650		6.447
Onverschuldigd betaald bedrag						
Totaal bezoldiging		0		1.500		1.500
Motivering indien overschrijding		nvt		nvt		nvt
Gegevens 2017						
Functiegegevens						
Duur functievervulling 2017	1-jan-17	31-dec-17	1-jan-17	31-dec-17	1-jan-17	31-dec-17
Bezoldiging 2017						
Bezoldiging totaal		1.500		0		1.500
Totaal bezoldiging 2017		1.500		0		1.500
Individueel WNT-maximum						
			A.M.W. Hogervorst	T.J.M. Kamphuis	R. Wassing	
Functiegegevens			Lid	Lid	Lid	
Duur functievervulling 2018	1-jan-18	31-dec-18	1-jan-18	31-dec-18	1-jan-18	31-dec-18
Bezoldiging						
Bezoldiging		0		1.500		1.500
Individueel WNT-maximum		11.100		11.100		11.100
Onverschuldigd betaald bedrag						
Totaal bezoldiging		0		1.500		1.500
Motivering indien overschrijding		nvt		nvt		nvt
Gegevens 2017						
Functiegegevens						
Duur functievervulling	1-jan-17	31-dec-17	1-jan-17	31-dec-17	1-jan-17	31-dec-17
Bezoldiging 2017						
Bezoldiging totaal		0		1.500		1.500
Totaal bezoldiging 2017		0		1.500		1.500
Individueel WNT-maximum						
			W. van Moort	A.B.H.M. van Nuland		
Functiegegevens			Lid	Lid		
Duur functievervulling 2018	1-jan-18	31-dec-18	1-jan-18	31-jul-18		
Bezoldiging						
Bezoldiging totaal		1.500		1.500		
Individueel WNT-maximum		16.650		6.447		
Onverschuldigd betaald bedrag						
Totaal bezoldiging		1.500		1.500		
Motivering indien overschrijding		nvt		nvt		
Gegevens 2017						
Functiegegevens						
Duur functievervulling	1-jan-17	31-dec-17	1-jan-17	31-dec-17		
Bezoldiging 2017						
Bezoldiging totaal		0		1.500		
Totaal bezoldiging 2017		0		1.500		
Individueel WNT-maximum						

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Niet van toepassing

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Niet van toepassing

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Niet van toepassing

De samenstelling van de Raad van Toezicht is per 01 januari 2018 gewijzigd. De heer B. Bruyns is de voorzitter van de Raad van Toezicht en de heer P.J. van Delden in de functie van voorzitter. De heer W. van Moort treedt per 01 januari 2018 aan als lid.



C. Overige gegevens

Behorende bij onze verklaring d.d.

19 JUN 2019

astrium
onderwijsaccountants b.v.

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer	41047
Naam instelling	Stichting sbo De Vlieger
KvK-nummer	28079982
Adres	Boerhaavelaan 298, 2334 EZ LEIDEN
Telefoon	071-5174664
E-mailadres	info@sbodevlieger.nl
Website	www.sbodevlieger.nl

Contactpersoon

Naam	De heer J.G. de Leeuw
Adres	Rooseveltstraat 18, 2321 BM Leiden
Telefoon	071-5166600
E-mailadres	info@ohm.nl

BRIN-nummers

19SC SBO De Vlieger



Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting SBO de Vlieger

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting SBO de Vlieger te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting SBO De Vlieger op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting SBO de Vlieger, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Zoetermeer, 19 juni 2019
Astrium Onderwijsaccountants B.V.

Was getekend,

Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijnhet in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlagen

Exploitatieoverzicht 2018

	Realisatie 2018 In €	Begroting 2018 In €	Realisatie 2017 In €
Baten			
Rijksbijdragen OCW			
OCW lumpsum regulier	2.964.130	2.806.000	2.777.033
OCW bekostiging samenvoeging	43.658	43.100	73.104
OCW personeels- en arbeidsmarktbeleid	242.410	209.400	213.654
OCW subsidie studieverlof	6.991	0	26.440
OCW prestatiebox	48.290	45.200	40.609
OCW via SWV Passend Onderwijs regulier	0	0	37.559
OCW via SWV Passend Onderwijs LGF	3.275	0	0
OCW via SWV Passend Onderwijs overig	6.000	0	0
OCW materiële instandhouding	346.532	346.800	327.700
OCW diverse geormerkte subsidies	16.312	0	2.179
Totaal bijdragen Ministerie van OCW	3.677.598	3.450.500	3.498.278
Overige overheidsbijdragen en subsidies			
Gemeente huisvestingsverordening	26.853	28.800	28.750
Gemeente m.i. gymzalen	28.385	25.000	27.295
Gemeente overige	8.029	7.800	5.844
Totaal bijdragen overige overheid	63.267	61.600	61.889
Overige baten			
Verhuur en medegebruik lokalen	1.875	5.000	4.829
Derden bijdragen personeel	45.174	47.100	56.989
Sponsoring projecten	5.087	0	3.331
Ouderbijdragen kamp/werkweek	10.980	12.500	6.886
Vervangingsfonds premiedifferentiatie	9.109	0	14.731
Overige (onvoorziene) baten	6.732	2.000	3.815
Totaal overige baten	78.957	66.600	90.581
Totaal baten	3.819.822	3.578.700	3.650.748

	Realisatie 2018 In €	Begroting 2018 In €	Realisatie 2017 In €
Lasten			
Loonkosten personeel			
Loonkosten directie	238.235	229.000	236.566
Loonkosten onderwijspersoneel	2.212.865	1.961.000	1.966.459
Loonkosten op projecten	0	0	29.641
Loonkosten onderwijsonderst.personeel	622.494	568.000	535.701
Loonkosten oop projecten	0	0	20.052
Loonkosten vervanging ouderschapsverlof	0	10.000	8.852
Vf loonkosten vervanging (ziek)	0	0	58.659
Loonkosten vervanging eigen rekening	476	0	24.510
Loonkosten verv. zwangerschapsverlof	0	0	8.419
Loonkosten vervanging ziekte RF	10.124	100.000	0
Totaal loonkosten personeel	3.084.194	2.868.000	2.888.859
Overige personele kosten			
Inhuur personeel	18.747	16.300	16.633
Overige inhuur personeel	110.470	60.000	65.891
Scholing personeel en management	33.792	30.000	20.987
Inhoudelijke personeelsbijeenkomsten	18	0	0
Werving en selectie personeel	1.089	0	0
Saldo jaarpremie PF/VF/RF	178	0	4.290
Personeelsverzekeringen	44.533	46.800	0
Bgz arbozorg en arbobeleid	15.335	5.200	5.046
Representatie jubilea en inf. bijeenk.	902	5.000	991
Overige personele kosten	939	5.000	4.412
Kosten werkkostenregeling	10.245	7.000	8.186
Dotatie voorziening jubilea personeel	6.432	0	2.712
Totaal overige personele lasten	242.680	175.300	129.148
Uitkeringen personeel en vervangers			
Vf bijdragen vervangers (-/-)	-7.128	0	-61.389
Levensloop uitkeringen (-/-)	-15.499	0	0
Overige uitkeringen (-/-)	-108.408	-20.000	-21.771
Totaal uitkeringen personeel	-131.035	-20.000	-83.160
Totaal personeelslasten	3.195.839	3.023.300	2.934.847

	Realisatie 2018 In €	Begroting 2018 In €	Realisatie 2017 In €
Investerings			
Investerings meubilair	1.304	10.000	21.222
Investerings leermiddelen	7.470	20.000	0
Investerings inventaris en apparatuur	1.755	0	634
Investerings ict en computers	23.278	30.600	28.771
Investerings overige mva	502	0	24.986
Overboekingsrekening mva	-34.309	-60.600	-75.613
Totaal investeringen minus activeringen	0	0	0
Afschrijvingen			
Afschrijvingskosten meubilair	2.450	4.000	1.981
Afschrijvingskosten invent./apparatuur	375	300	192
Afschrijvingskosten ict	19.808	24.000	17.264
Afschrijvingskosten duurzame leermiddelen	5.943	6.800	5.576
Afschrijvingskosten overige mva	2.503	0	326
Totaal afschrijvingslasten	31.079	35.100	25.339
Huisvestingslasten			
Huur lokalen	29.136	28.800	26.467
Klein (klachten) onderhoud	7.190	16.000	12.456
Beveiligingskosten gebouw	3.583	3.700	3.265
Tuinonderhoud	0	2.500	4.267
Energie	35.534	28.000	34.148
Water	1.445	1.500	1.530
Schoonmaakbedrijf	51.587	54.000	51.264
Schoonmaakmaterialen	0	3.000	2.695
Publiekrechtelijke heffingen	1.669	1.300	1.113
Vuilafvoer	3.449	3.500	4.041
Schilderwerk binnenzijde	7.952	6.000	0
Schilderwerk buitenzijde	0	6.700	0
Technisch onderhoud	721	0	3.872
Ingrijpend onderhoud	3.359	9.500	27.916
Onttrekking voorziening onderhoud	-12.032	-22.200	-31.788
Dotatie voorziening onderhoud	65.000	65.000	55.000
Overige (onvoorz.) huisvestingslasten	3.742	0	53.331
Totaal huisvestingslasten	202.335	207.300	249.577

	Realisatie 2018 In €	Begroting 2018 In €	Realisatie 2017 In €
Overige instellingslasten			
<i>Administratie, beheer en bestuur</i>			
Uitbestede administratie en advisering	40.123	40.000	40.096
Uitbesteding materieel beheer	0	5.100	0
Accountant onderzoek jaarrekening	6.534	2.500	4.719
Contributie besturenorganisaties	2.745	2.000	1.349
Verzekeringen	707	2.000	986
Vergoedingen RvT / bestuursleden	12.852	9.600	7.646
Medezeggenschap	1.679	1.700	1.679
Telefonie / Dataverbindingen	4.938	6.500	6.419
Schooladministratie	1.235	1.500	1.022
Vakliteratuur en abonnementen	581	500	753
Contributie scholenorganisaties	1.271	1.700	1.216
Public relations en contacten	2.072	1.500	2.096
Bankkosten (geen rente)	503	500	444
Totaal administratie, beheer en bestuur	75.240	75.100	68.425
<i>Inventaris, apparatuur en leermiddelen</i>			
Onderwijsleerpakket	39.357	40.000	36.749
Zorg rugzak wsns (materieel)	0	1.000	0
Licenties/ kst onderwijssoftware	8.337	3.000	3.674
Reproductiekosten	22.308	15.000	16.126
Investering meubilair < € 500 of < € 2.500	1.283	0	318
Onderhoud meubilair/inventaris	1.404	2.500	1.030
Systeembeheer	5.971	6.000	5.859
Licenties/kst syst-/adm software	11.568	6.500	7.898
ICT diverse kosten	2.205	1.500	2.709
Investering ICT < € 500 of < € 2.500	351	500	150
Totaal inventaris, apparatuur en leermiddelen	92.784	76.000	74.513

	Realisatie 2018 In €	Begroting 2018 In €	Realisatie 2017 In €
Overige lasten			
Huishouding	6.055	4.000	3.385
Representatiekosten naar derden	947	500	883
Activiteiten en culturele vorming	1.696	0	3.670
Kamp / werkweek e.d.	11.743	12.500	6.385
Sportdagen	0	0	230
Kosten lustrum/jubilea scholen	0	0	5.523
Kosten cultuureducatie	3.200	3.500	0
Kosten algemeen tlv ouderbijdragen	75	0	471
Overige (onvoorziene) lasten	5.115	1.400	1.054
Totaal overige lasten	28.831	21.900	21.601
Totaal overige instellingslasten	196.855	173.000	164.539
Totaal lasten	3.626.108	3.438.700	3.374.302
Financiële baten en lasten			
Rente (spaar)rekeningen	13	0	63
Totaal financiële baten	13	0	63
Totaal financiële baten en lasten	13	0	63
Resultaat	193.727	140.000	276.509